

KÖNYVVIZSGÁLÓI KÖZFELÜGYELETI HATÓSÁG

Beszámoló

a könyvvizsgálói közfelügyeleti hatóság 2018. évi tevékenységéről

PÉNZÜGYMINISZTERIUM
2019.

**PÉNZÜGYMINISZTERIUM
SZÁMVITELI ÉS KÖZFELÜGYELETI FŐOSZTÁLY**

**Cím: 1051 Budapest, József nádor tér 2-4.
Postacím: 1369 Budapest, Postafiók 481.
Telefon: 06-1-896-7860
E-mail: kozfelugyelet@pm.gov.hu
Web: www.kormany.hu**

Tartalomjegyzék

1. Könyvvizsgálói közfelügyelet Magyarországon.....	4
1.1. Bevezetés	4
1.2. Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság	4
1.3. A könyvvizsgálói közfelügyeleti hatóság.....	4
1.4. A közfelügyeleti rendszer célja és finanszírozása	5
2. A közérdeklődésre számot tartó könyvvizsgálói piac bemutatása	6
3. A hatóság által végrehajtott feladatok bemutatása	8
3.1. A közfelügyeleti hatóság feladatai.....	8
3.2. Jogalkotási feladatok bemutatása	9
3.3. Minőségellenőrzés	11
3.3.1. A hatóság által lefolytatható ellenőrzések bemutatása.....	11
3.3.2. A kockázat alapú kiválasztás módszertana a minőségellenőrzési eljárásban.....	14
3.4. A minőségellenőrzési eljárás folyamata, annak részelemei.....	16
3.4.1. A helyszíni ellenőrzés lefolytatásának általános szabályai	17
3.4.2. Zárójelentés	17
3.4.3. A minőségellenőrzés eredménye	18
3.5. Az egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek eredményei.....	19
3.5.1. Az egyedi megbízások minőségellenőrzése során feltárt súlyos hiányosságok.....	20
3.6. Cégszintű ellenőrzések tapasztalatai	26
3.6.1. A cégszintű ellenőrzések alakulása	26
3.6.2. A cégszintű ellenőrzések során tapasztalt hiányosságok	27
4. A közfelügyeleti rendszer részelemeinek vizsgálata és értékelése	30
4.1. A Kamara által lefolytatott minőségellenőrzések kapcsán tett hatósági megállapítások.....	30
4.2. A Kamara fegyelmi eljárásai kapcsán tett hatósági megállapítások.....	32
4.3. A Kamara által vezetett nyilvántartások kapcsán tett hatósági megállapítások.....	33
5. Könyvvizsgálói minősítések	35
5.1. Minősítés megszerzésére irányuló eljárások.....	35
5.2. Minősítés visszavonására irányuló eljárások	35
5.3. Jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységhez szükséges igazolás/engedély megszerzésére és visszavonására irányuló eljárások	36

5.4. Bank jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység végzéséhez szükséges igazolás megszerzésére irányuló eljárások.....	38
6. Átláthatósági jelentések vizsgálata	39
7. Kapcsolattartás a könyvvizsgálókkal	41
8. Nemzetközi kapcsolatok bemutatása.....	42

1. Könyvvizsgálói közfelügyelet Magyarországon

1.1. Bevezetés

A könyvvizsgálói közfelügyeleti feladatokat ellátó hatóság (a továbbiakban: közfelügyeleti hatóság vagy hatóság) a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló 2007. évi LXXV. törvény (a továbbiakban: Kkt.) előírásai szerint közzéteszi a 2018. évi tevékenységéről szóló éves beszámolóját.

1.2. Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság

2008. január 1-től 2013. június 30-ig a könyvvizsgálói közfelügyeleti feladatokat a Könyvvizsgálói Közfelügyeleti Bizottság (a továbbiakban: KKB) látta el. Ebben az időszakban kerültek lefektetésre a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer alapjai. A 2013. július 1-től életbe lépő törvényi módosítások teremtették meg a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálatát ellátó könyvvizsgálók és könyvvizsgáló cégek minőségellenőrzéseinek (a továbbiakban: minőségellenőrzések) elindításához szükséges feltételeket, majd ezt követően zajlottak le az első – a könyvvizsgálói szakma befolyásától független – közfelügyeleti minőségellenőrzések, melyek mind a mai napig a közfelügyeleti rendszer legfőbb elemét jelentik.

A KKB – a törvényi előírásoknak megfelelően – a Magyar Könyvvizsgálói Kamarával (a továbbiakban: Kamara) szorosán együttműködve végezte tevékenységét, ám ez – különösen 2012. évtől kezdődően – számos nehézséget okozott. Ennek legfőbb oka az volt, hogy a Kamara a közfelügyeleti felelősségébe tartozó témák tekintetében ráruházott hatósági funkciója ellentmondásban volt a szervezet érdekképviselési feladataival. Ennek okán került sor a Kkt. 2013. július 1-től hatályba lépő módosítására.

1.3. A könyvvizsgálói közfelügyeleti hatóság

A KKB szerepét 2013. július 1-től a közfelügyeleti hatóság vette át. Közfelügyeleti hatóságként a Magyarország minisztériumainak felsorolásáról, valamint egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi V. törvény, valamint a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 65. §-a c) pontja alapján a pénzügyminiszter került kijelölésre.

A Pénzügyminisztérium szervezetén belül a könyvvizsgálói közfelügyeleti feladatokat a Pénzügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2019. (I. 28.) PM utasítás 1. melléklet 2. függelék 3.3.1.4. pontja alapján a Számviteli és Közfelügyeleti Főosztály látja el.

1.4. A közfelügyeleti rendszer célja és finanszírozása

A Kkt. előírásai szerint a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer célja, hogy a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység gyakorlása átlátható, ellenőrizhető és számon kérhető keretek között történjen, és ezen keresztül a közérdek megfelelően érvényesüljön.

A könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer finanszírozása egyrészt az éves állami központi költségvetésből, másrészt – a Kkt. 185. § (4) bekezdése szerinti – a Kamara által fizetett közfelügyeleti díjból történik. Ezzel biztosítható a 2006/43/EK irányelv alapján a Kkt.-ba átültetett cél teljesülése, mely szerint a közfelügyeleti rendszert oly módon kell finanszírozni, hogy az hatékonyan működjön, valamint, hogy a kamarai tag könyvvizsgálóknak, a könyvvizsgáló cégeknek a rendszer finanszírozásában való részvétele ne eredményezze a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer objektivitásának, pártatlanságának és függetlenségének csorbulását.

2. A közérdeklődésre számot tartó könyvvizsgálói piac bemutatása

2015. július 7. napjával hatályba léptetett jogszabályi módosítások révén a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók köre jelentősen kibővült. Az alábbi táblázat tartalmazza a 2018. december 31. napján hatályos állapotot:

Közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók megnevezése	2018.12.31.
Hitelintézetek	43
ebből: szövetkezeti hitelintézetek	12*
Befektetési vállalkozások	9
Biztosító társaságok	22
Tőzsdén jegyzett gazdálkodók	54
Összesen	128

* az integrációs folyamatok végrehajtását követően létrejött szövetkezeti hitelintézetek száma

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók között szereplő takarékszövetkezetek száma a 2018-as év során több alkalommal módosult a szövetkezeti hitelintézeti integráció következtében, melyre a szövetkezeti hitelintézetek integrációjáról és az egyes gazdasági tárgyú jogszabályok módosításáról szóló 2013. évi CXXXV. törvény valamint a szövetkezeti hitelintézeti integráció hosszú távú, stabil működést megalapozó fejlődési irányáról és az annak megvalósításához szükséges intézkedésekről szóló 1629/2016. (XI. 17.) kormányhatározat alapján került sor.

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók körét az alábbi jogszabályok definiálják:

- a Kkt. 2. § 19. pontja szerint közérdeklődésre számot tartónak minősül az a gazdálkodó, amelynek átruházható értékpapírjait az Európai Gazdasági Térség valamely államának szabályozott piacán kereskedésre befogadták, illetve, amit külön jogszabály közérdeklődésre számot tartónak minősít,
- a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény 6. § (1) bekezdés 62. pontja alapján közérdeklődésre számot tartó hitelintézet a törvény hatálya alá tartozó összes hitelintézet, kivéve a Magyar Nemzeti Bank, az MFB Magyar

Fejlesztési Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság és a Magyar Export-Import Bank Zrt.,

- a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény 62. § (1) és (4) bekezdése alapján közérdeklődésre számot tartó gazdálkodónak minősül a szabályozott piacra bevezetett értékpapír kibocsátója (a befektetési jegy kibocsátójának a befektetési alap alapkezelője minősül),
- a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény 4. § (1) bekezdés 65. pontja alapján közérdeklődésre számot tartónak minősül a biztosító és a viszontbiztosító, kivéve a kisbiztosító és a kölcsönös biztosító egyesület,
- a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény 4. § (2) bekezdésének 100. pontja alapján közérdeklődésre számot tartó befektetési vállalkozás a törvény hatálya alá tartozó befektetési vállalkozás, ide nem értve a Magyar Nemzeti Bankot, a Magyar Államkincstárt és az Államadósság Kezelő Központ Zrt.-t.

3. A hatóság által végrehajtott feladatok bemutatása

3.1. A közfelügyeleti hatóság feladatai

A közfelügyeleti hatóság feladatait a Kkt., a könyvvizsgálói közfelügyeleti feladatokkal összefüggő tevékenységek szabályozásáról szóló 28/2013. (VI. 29.) NGM rendelet (a továbbiakban: NGM rendelet), a Pénzügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2019. (I. 28.) PM utasítás, valamint a hatóság belső Ügyrendje tartalmazza és szabályozza.

A közfelügyeleti hatóság tevékenysége sokrétű és szerteágazó, hatósági, felügyeleti és jogszabály előkészítő kötelezettségén kívül koordináló szerepet tölt be a különööző állami intézmények és a szakmai szervezetek között, továbbá ellátja a nemzetközi kötelezettségeiből adódó egyéb feladatait is.

Így a közfelügyeleti hatóság többek között:

1. lefolytatja a minőségellenőrzést azoknál a kamarai tag könyvvizsgálóknál, könyvvizsgáló cégeknél, amelyek közérdeklődésre számot tartó gazdálkodókra vonatkozóan végeznek jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységet (Kkt. 149. § (2) bekezdés),
2. a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói szolgáltatást igénybe vevők érdekét veszélyeztető helyzet észlelése esetén megteszi a jogszabályban előírt intézkedéseket (Kkt. 195. § (1) bekezdés),
3. vizsgálja és értékeli a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer alábbi részelemeit (Kkt. 189. § (1) bekezdés)
 - a) a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység végzésének engedélyezését, a kamarai nyilvántartások vezetését,
 - b) a magyar nemzeti könyvvizsgálati standardok, a Kamara etikai szabályzata, valamint a belső minőségellenőrzésre vonatkozó nemzeti standardok kialakítását, elfogadását,
 - c) a szakmai továbbképzési rendszer és a minőségbiztosítási rendszer működését és
 - d) a fegyelmi eljárásokat.
4. vizsgálja a könyvvizsgálói tevékenységre irányuló megbízás időtartama alatti visszahívásról vagy lemondásról szóló kamarai tag könyvvizsgálótól, könyvvizsgáló cégtől, illetve a vállalkozóktól érkező bejelentéseket (Kkt. 46. § (1) bekezdés, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 155/A. § (2) bekezdés),

5. lefolytatja a minősítésekkel kapcsolatos hatósági eljárásokat (Kkt. 49-52. §),
6. ellenőrzi az átláthatósági jelentések közzétételét (a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó egységek jogszabályban előírt könyvvizsgálatára vonatkozó egyedi követelményekről és a 2005/909/EK bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló az 537/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: EU rendelet) 13. cikke),
7. lefolytatja a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység végzésének engedélyezési eljárását (Kkt. 69. § (1) bekezdés),
8. jóváhagyja a Kamara által megalkotott könyvvizsgálati, valamint az átvilágítási megbízásokra, a bizonyosságot nyújtó megbízásokra, a kapcsolódó szolgáltatásokra és a belső minőségellenőrzésre, a könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek belső szervezetére és a könyvvizsgáló munka megszervezésére vonatkozó nemzeti standardokat (Kkt. 4. § (5) bekezdés b) pont),
9. elbírálja a kamarai minőségellenőrzési eljárása során hozott elsőfokú döntés ellen a közfelügyeleti hatósághoz benyújtott felülvizsgálati kérelmeket (Kkt. 172/A. §).

3.2. Jogalkotási feladatok bemutatása

A 2018. év során a közfelügyeleti hatóság az alábbi jogszabályok módosítása tekintetében látott el jogalkotási (előkészítő) feladatokat:

- a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló 2007. évi LXXV. törvény,
- a könyvvizsgálói közfelügyeleti feladatokkal összefüggő tevékenységek szabályozásáról szóló 28/2013. (VI.29.) NGM rendelet.

Az NGM rendelet tartalmazza a közfelügyeleti hatóság által lefolytatott minőségellenőrzésre irányadó anyagi és eljárásjogi részletszabályokat, valamint a minőségellenőrzések alapjául szolgáló módszertant. A 2018. év során több nemzetközi könyvvizsgálati standard, valamint átvilágítási-, a bizonyosságot nyújtó szolgáltatásokra szóló megbízásokra, továbbá a kapcsolódó szolgáltatásokra vonatkozó magyar nemzeti standard aktualizálása és felülvizsgálata következtében módosult a Magyar Nemzeti

Könyvvizsgálati Standard (a továbbiakban: MNKS) is. Az MNKS 2018. szeptember 14. napjától hatályos módosítása szükségessé tette a minőségellenőrzési eljárás során alkalmazott részletszabályok, illetve módszertan (minőségellenőrzési kérdőívek) módosítását.

A közfelügyeleti hatóság ennek érdekében kezdeményezte az NGM rendelet módosítását, amely módosítás 2018. szeptember 21. napján lépett hatályba.

A Kamara, a közfelügyeleti hatóság jóváhagyása mellett fogadta el és tette közzé az alábbi módosított és magyar nyelvre lefordított nemzetközi könyvvizsgálati standardok szövegét:

1. A független könyvvizsgáló átfogó céljai és a könyvvizgálatnak a Nemzetközi Könyvvizsgálati Standardokkal összhangban történő végrehajtása (ISA 200),
2. A pénzügyi kimutatások könyvvizgálatának tervezése (ISA 300),
3. A lényeges hibás állítás kockázatának azonosítása és felmérése a gazdálkodó egység és környezetének megismerésén keresztül (ISA 315),
4. Lényegesség a könyvvizgálat tervezésében és végrehajtásában (ISA 320),
5. A könyvvizsgáló válaszai a becsült kockázatokra (ISA 330),
6. Számviteli becslések – beleértve a valós értékre vonatkozó számviteli becsléseket is – és a kapcsolódó közzétételek könyvvizsgálata (ISA 540),
7. Írásbeli nyilatkozatok (ISA 580),
8. A pénzügyi kimutatásokra vonatkozó vélemény kialakítása és jelentéskészítés (ISA 700),
9. A független könyvvizsgálói jelentésben szereplő vélemény minősítései (ISA 705),
10. Speciális szempontok – Speciális célú keretelvekkel összhangban készített pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatai című (felülvizsgált) nemzetközi könyvvizsgálati standard és kapcsolódó módosítások a 700. témaszámú, „A pénzügyi kimutatásokra vonatkozó vélemény kialakítása és jelentéskészítés” című (felülvizsgált) nemzetközi könyvvizsgálati standardhoz (ISA800),
11. Speciális szempontok – Egyedüli pénzügyi kimutatásoknak és egy pénzügyi kimutatás konkrét elemeinek, számláinak vagy tételeinek könyvvizsgálatai című (felülvizsgált) nemzetközi könyvvizsgálati standard és kapcsolódó módosítások a 700. témaszámú, „A pénzügyi kimutatásokra vonatkozó vélemény kialakítása és jelentéskészítés” című (felülvizsgált) nemzetközi könyvvizsgálati standardhoz (ISA 805).

Mindezek mellett felülvizsgálatra kerültek az alábbi, az átvilágítási-, a bizonyosságot nyújtó szolgáltatásokra szóló megbízásokra, valamint a kapcsolódó szolgáltatásokra vonatkozó magyar nemzeti standardok:

1. „Múltra vonatkozó pénzügyi kimutatások átvilágítására szóló megbízások” (ISRE 2400),
2. „Az évközi pénzügyi információknak a gazdálkodó független könyvvizsgálója által végrehajtott átvilágítása” (ISRE 2410),
3. „Múltbeli pénzügyi információk könyvvizsgálatán vagy átvilágításán kívüli, bizonyosságot nyújtó szolgáltatásokra szóló megbízások” (ISAE 3000),
4. „Jövőre vonatkozó pénzügyi információk vizsgálata” (ISAE 3400),
5. „Megbízás pénzügyi információk megállapodás szerinti vizsgálatának végrehajtására” (ISRS 4400),
6. „Összeállításra vonatkozó megbízások” (ISRS 4410)

című standardok.

3.3. Minőségellenőrzés

A Kkt. 149. § (2) bekezdése alapján a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálatát ellátó kamarai tag könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek tevékenységét a közfelügyeleti hatóság minőségbiztosítási rendszer keretében folyamatosan ellenőrzi. A minőségellenőrzési eljárás lefolytatására a Kkt.-ben, illetve az NGM rendeletben foglaltak, továbbá a fenti jogszabályokban részletesen nem szabályozott kérdésekben az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) előírásai az irányadók.

3.3.1. A hatóság által lefolytatható ellenőrzések bemutatása

1. Minőségellenőrzési eljárás:

A Kkt. 173/B. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a hatóságnak legalább 3 évente minőségellenőrzést kell lefolytatni a kamarai tag könyvvizsgálónál, a könyvvizsgáló cégnél, ha az közérdeklődésre számot tartó gazdálkodóra vonatkozóan végez jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységet.

2. Rendkívüli minőségellenőrzési eljárás:

A Kkt. 173/B. § (4) bekezdése alapján a hatóságnak rendkívüli minőségellenőrzést kell lefolytatni, ha azt:

- a) a Kamara fegyelmi megbízottja, fegyelmi bizottsága, szakértői bizottsága kezdeményezi,
- b) a kamarai tag könyvvizsgáló, a könyvvizsgáló cég saját magával szemben kezdeményezi,
- c) a közfelügyeleti hatóság kezdeményezi.

A rendkívüli minőségellenőrzési eljárás lefolytatására, a minőségellenőrzési eljárásokra vonatkozó jogszabályi előírások az irányadók.

A közfelügyeleti hatóságnak 2018. évben is kiemelt feladata volt a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálatát ellátó kamarai tag könyvvizsgálók, illetve könyvvizsgáló cégek – éves minőségellenőrzési terven alapuló – minőségellenőrzési eljárásainak lefolytatása.

Az alábbi táblázat összefoglalva mutatja be a hatóság által 2018. évben végrehajtott minőségellenőrzések számát, illetve azok alakulását:

Minőségellenőrzési eljárás megnevezése	Kamarai tag könyvvizsgáló
Terv szerinti minőségellenőrzésre kijelöltek száma	23
Tervből törölt ellenőrzöttek száma (szüneteltetés, törlés, egyéb ok)	3
Lefolytatott terv szerinti minőségellenőrzés összesen	18*
Lefolytatott rendkívüli minőségellenőrzés összesen	2
Ebből: közfelügyeleti hatóság kezdeményezésére	1
Lefolytatott közvetlen minőségellenőrzés összesen	0
Ebből: közfelügyeleti hatóság kezdeményezésére	0
Lefolytatott terv szerinti, rendkívüli és közvetlen minőségellenőrzés összesen	20

** A közfelügyeleti hatóság 2018. évi tevékenységéről szóló éves beszámoló közzétételkor két, még folyamatban lévő vizsgálatot a táblázat nem tartalmazza.*

Minőségellenőrzési eljárás megnevezése	Könyvvizsgáló cég
Terv szerinti minőségellenőrzésre kijelöltek száma	6
Tervből törölt ellenőrzöttek száma (szüneteltetés, törlés, egyéb ok)	0

Lefolytatott terv szerinti minőségellenőrzés összesen	5*
Lefolytatott rendkívüli minőségellenőrzés összesen	3*
Ebből: közfelügyeleti hatóság kezdeményezésére	2
Ebből: kérelemre indult	1
Lefolytatott közvetlen minőségellenőrzés összesen	0
Ebből: közfelügyeleti hatóság kezdeményezésére	0
Lefolytatott terv szerinti, rendkívüli és közvetlen minőségellenőrzés összesen	8

* A közfelügyeleti hatóság 2018. évi tevékenységéről szóló éves beszámoló közzétételekor két (egy terv szerinti és egy rendkívüli), még folyamatban lévő vizsgálatot a táblázat nem tartalmazza.

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodóknál könyvvizsgálati tevékenységet végző könyvvizsgálók száma az alábbiak szerint alakult:

Közérdeklődésre számot tartó gazdálkodóknál könyvvizsgálatot végző könyvvizsgálók	2016.12.31*	2017.12.31*	2018.12.31*
Nagyobb méretű könyvvizsgálói hálózatoknál dolgozó könyvvizsgálók (legalább 6 hitelesítő könyvvizsgáló)	25	25	21
Kis és közepes méretű hálózatoknál dolgozó könyvvizsgálók (2 - 5 hitelesítő könyvvizsgáló)	7	11	7
Kis és közepes méretű könyvvizsgáló cégeknél dolgozó könyvvizsgálók (2 - 5 hitelesítő könyvvizsgáló)	40	5	9
Egyedül dolgozó könyvvizsgálók	7	7	4
Összesen	79	48	41

*A táblázatban szereplő adatok a 2018. december 31. napjára vonatkozó állapotot tükrözik.

3.3.2. A kockázat alapú kiválasztás módszertana a minőségellenőrzési eljárásban

A kamarai tag könyvvizsgálóknál, illetve könyvvizsgáló cégeknél lefolytatandó minőségellenőrzési eljárások tervezése háromszintű, kockázat alapú kiválasztási folyamat alapján történik:

- 1. szint:** kamarai tag könyvvizsgáló/könyvvizsgáló cég kijelölése
- 2. szint:** könyvvizsgálati megbízás(ok) kijelölése
- 3. szint:** a minőségellenőrzés fókusz területeinek kijelölése a kiválasztott könyvvizsgálati megbízáson belül

1. szint: kamarai tag könyvvizsgáló/könyvvizsgáló cég kijelölése

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálatát ellátó kamarai tag könyvvizsgáló vagy könyvvizsgáló cég a Kkt. 67/A. § (4) bekezdése alapján köteles december 31-ig tájékoztatni a közfelügyeleti hatóságot a december 31-én hatályban lévő, közérdeklődésre számot tartó gazdálkodóval kötött jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységre vonatkozó megbízásairól. A beküldött adatszolgáltatás alapján a közfelügyeleti hatóság az alábbi szempontokat veszi figyelembe:

- a Kkt. 173/B. § (1) bekezdése szerinti minimális előírás (3 év) betartása,
- az előző évi minőségellenőrzési eljárás során elért eredmény,
- a közfelügyeleti hatósághoz beérkező bejelentések,
- egyéb forrásból származó információk (pl. sajtó),
- első közérdeklődésre számot tartó könyvvizsgálati megbízás,
- újonnan alapított könyvvizsgáló cég.

A fent bemutatott szempontok mérlegelését követően a hatóság a minőségellenőrzési tervében rögzíti azon kamarai tag könyvvizsgálókat, illetve könyvvizsgáló cégeket, amelyeknél minőségellenőrzési eljárást kíván lefolytatni.

Az elkészült minőségellenőrzési tervet a közfelügyeleti hatóság a Kkt. 173/B. § (3a) bekezdése alapján minden év március 31-ig nyilvánosságra hozza a kormányzati portálon.

(<http://ngmszakmaiteruletak.kormany.hu/konyvvizsgaloi-kozfelugyeleti-hatosag>)

2. szint: könyvvizsgálati megbízás(ok) kijelölése

A hatóság a kamarai tag könyvvizsgáló könyvvizsgálati megbízásainak előzetes elemzését követően, az alábbi szempontok mérlegelésével dönt az ellenőrizendő könyvvizsgálati megbízásokról:

- könyvvizsgálati megbízás mérete, tőzsdei cég esetén a piaci kapitalizáció,
- könyvvizsgálati megbízáson töltött munkaórák száma,
- könyvvizsgálati díj és a könyvvizsgáló által eltöltött munkaórák számának aránya,
- korábbi minőségellenőrzési eljárásokból származó tapasztalatok,
- a könyvvizsgálati ügyfél külföldi tőzsdén való jegyzése,
- új gazdálkodó a tőzsdén,
- átfogó iparági „problémák”,
- könyvvizsgáló cég ügyfélösszetétele (rendelkezik-e megfelelő iparági tapasztalattal a könyvvizsgáló cég?),
- a közfelügyeleti hatósághoz érkező bejelentések,
- a könyvvizsgálati ügyfél tevékenységének összetettsége, illetve egyéb jellemzői,
- konszolidált pénzügyi kimutatások, IFRS pénzügyi kimutatások,
- a könyvvizsgálati ügyfél pénzügyi nehézségei,
- a könyvvizsgálati ügyfél által bonyolított jelentős tranzakciók (pl. felvásárlás, összeolvadás),
- a könyvvizsgálati ügyfélnek kibocsátott korábbi könyvvizsgálati vélemény fajtája/figyelemfelhívó záradék,
- könyvvizsgáló váltás/első könyvvizsgálati év.

A hatóság a kamarai tag könyvvizsgálót a minőségellenőrzésre kiválasztott megbízásokról az Kkt. 173/B. § (8a) bekezdésének megfelelően 8 nappal a helyszíni vizsgálat előtt értesíti. A közfelügyeleti hatóság a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók könyvvizsgálatát ellátó kamarai tag könyvvizsgáló közérdeklődésre számot tartó gazdálkodótól kapott könyvvizsgálati megbízása mellett a nem közérdeklődésre számot tartó gazdálkodótól kapott könyvvizsgálati megbízásait is kijelölheti minőségellenőrzésre.

3. szint: a minőségellenőrzés fókusz területeinek kijelölése a kiválasztott könyvvizsgálati megbízáson belül

Az egyes könyvvizsgálati megbízásokon belül történő fókuszterületek kiválasztása közvetlenül a helyszíni minőségellenőrzéseket megelőző felkészülés során, illetve a helyszíni minőségellenőrzés végrehajtása során

történik. Jellemzően az alábbi könyvvizsgálati területek kerülnek a minőségellenőrzések fókuszába:

- a könyvvizsgáló csalással kapcsolatos megállapításai,
- kockázatelemzés, könyvvizsgálói kockázat becslések,
- lényegesség meghatározása,
- kontroll folyamatok felmérése, tesztelése, értékelése,
- elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékok beszerzése,
- szakértők alkalmazása,
- kapcsolt felekkel folytatott tranzakciók,
- vállalkozás folytatásának elve, fordulónap utáni események,
- pénzügyi beszámolók és közzétételek megfelelése,
- konszolidációs könyvvizsgálat,
- belső minőségellenőr alkalmazása (tőzsdén jegyzett könyvvizsgálati ügyfelek esetében kötelező).

3.4. A minőségellenőrzési eljárás folyamata, annak részelemei

A hatóság az ellenőrzésre kiválasztott részére a helyszíni ellenőrzés előtt 8 nappal értesítést küld. Az értesítő levél kiküldése előtt az ellenőr telefonon, elektronikus levélben előzetesen egyeztet az ellenőrzöttel az ellenőrzés helyszínéről és időpontjáról. A minőségellenőrzésre kiválasztott kamarai tag könyvvizsgáló, könyvvizsgáló cég részére küldött értesítésnek tartalmaznia kell:

- a) az ügy tárgyát, iktatási számát, az eljárás megindításának napját és az adott ügyfajtára irányadó ügyintézési határidőt, az ügyintézési határidőbe be nem számító időtartamokat, az ügyintéző nevét és hivatali elérhetőségét,
- b) tájékoztatást az iratokba való betekintés és a nyilatkozattétel lehetőségéről,
- c) hivatalból indult eljárásban az erre történő utalást, kérelemre indult eljárásban a kérelmező nevét,
- d) a könyvvizsgáló, a könyvvizsgáló cég nevét, nyilvántartási számát, az eljárás lefolytatására kijelölt ellenőr és közreműködő azonosítási adatait,
- e) a minőségellenőrzés alá vont megbízások megnevezését és a vizsgált időszakot, könyvvizsgáló cég esetén azt is, hogy a minőségellenőrzés a belső minőségellenőrzési rendszer értékelésére terjed ki, melynek során az egyes megbízások minőségellenőrzésének eredményét is figyelembe kell venni,
- f) az ellenőrzés dátumát, és helyszínét.

A kamarai tag könyvvizsgáló vagy könyvvizsgáló cég a tudomásszerzést követően haladéktalanul köteles értesíteni a közfelügyeleti hatóságot abban az esetben, ha az eljárás lefolytatására kijelölt ellenőr vagy közreműködő a Kkt. 173/B. § (6) bekezdése szerinti függetlenségi és összeférhetlenségi követelményeknek nem felel meg.

Az ellenőrnek, a közreműködőnek és az ellenőrzöttnek nyilatkozatot kell tennie a függetlenségi és az összeférhetlenségi követelményeknek való megfelelésről.

Az ellenőr az ellenőrzést a közfelügyeleti hatóság vezetője vagy az általa kijelölt személy által kiadott megbízólevél birtokában folytathatja le. A megbízólevél tartalmazza az ellenőr(ök) nevét, azonosító adatait, az ellenőrzés alá vont kamarai tag könyvvizsgáló, könyvvizsgáló cég azonosító adatait, valamint azt, hogy mely időszak tekintetében kell az ellenőrzést lefolytatni.

3.4.1. A helyszíni ellenőrzés lefolytatásának általános szabályai

Az ellenőr az ellenőrzés alá vont kamarai tag könyvvizsgálótól, könyvvizsgáló cégtől minden olyan iratot, adatot, információt, nyilatkozatot megkérhet, az ellenőrzés alá vont minden olyan munkafolyamatát megvizsgálhatja, amely az ellenőrzés lefolytatásához szükséges. Az ellenőr az ellenőrzés során jogosult az ellenőrzés alá vont kamarai tag könyvvizsgáló, könyvvizsgáló cég helyiségeibe belépni, iratairól, adathordozóiról, nyilvántartásairól másolatot készíteni, illetve készíttetni.

Az ellenőr a minőségellenőrzést az NGM rendelet 1-6. mellékleteiben szereplő kérdőívek alapján folytatja le.

Az ellenőr a helyszíni vizsgálat befejezésekor jegyzőkönyvet és az esetlegesen a könyvvizsgálati dokumentációból másolatban átvett anyagok felsorolását tartalmazó dokumentumjegyzéket készít, melyet mindkét fél aláír. A jegyzőkönyv és a dokumentumjegyzék egy-egy példányát az ellenőrzött is megkapja a helyszínen.

3.4.2. Zárójelentés

A minőségellenőrzésről az ellenőr zárójelentést készít. A zárójelentést a helyszíni ellenőrzés befejezésétől számított tizenöt napon belül kell elkészíteni. A zárójelentést az ellenőrzés alá vont kamarai tag könyvvizsgálónak, könyvvizsgáló cégnek meg kell küldeni. Az ellenőr által készített záró jelentés tartalmazza az ellenőrzött egyedi megbízások értékelését a vizsgált könyvvizsgálóra vonatkozóan. A könyvvizsgáló cég belső

minőségellenőrzési rendszerének ellenőrzése esetén a zárójelentés tartalmazza a minőségellenőrzési rendszer értékelését a könyvvizsgáló cégre vonatkozóan. A zárójelentés mellékletét képezi(k) a kérdőív(ek).

Az ellenőr a zárójelentésben az egyedi megbízások ellenőrzése során tapasztalt hiányosságok esetén azok kijavítására, valamint az ellenőrzött által működtetett belső minőségellenőrzési rendszer, illetve alkalmazott minőségellenőrzési eljárások fejlesztésére javaslatot tehet.

A zárójelentésre az átvételétől számított nyolc napon belül az ellenőrzés alá vont írásban észrevételt tehet, amelyet a közfelügyeleti hatósághoz kell benyújtani.

3.4.3. A minőségellenőrzés eredménye

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálatát ellátó kamarai tag könyvvizsgálók egyedi megbízásainak, illetve könyvvizsgáló cégek belső minőségellenőrzési rendszere minőségellenőrzésének eredménye lehet:

- a) megfelelt,
- b) megfelelt, megjegyzéssel,
- c) nem felelt meg.

A minőségellenőrzés során hozott jogerős határozatban foglalt kötelezettségeket az ellenőrzés alá vont kamarai tag könyvvizsgálónak, könyvvizsgáló cégnek a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység ellátása során teljesítenie kell.

A minőségellenőrzéssel összefüggésben a következő intézkedések alkalmazhatók (Kkt. 173/C. § (7) bekezdés):

- kötelezés továbbképzésen való részvételre,
- figyelmeztetés az előírásoknak nem megfelelő gyakorlat megszüntetésére,
- kötelezés könyvvizsgálat ismételt elvégzésére vagy a könyvvizsgálói jelentés visszavonására,
- pénzbírság kiszabása (a pénzbírság összege kamarai tag könyvvizsgáló esetén 100 ezer forinttól 100 millió forintig, könyvvizsgáló cég esetén 100 ezer forinttól 500 millió forintig terjedhet),
- a minősítés megvonása,

- jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység gyakorlásától történő eltiltás (az eltiltás 3 évig terjedhet).

Az intézkedések típusának és szintjének meghatározásakor az alábbi körülményeket kell figyelembe venni:

- a) a jogsértés súlyosságát és időtartamát,
- b) a felelősség mértékét,
- c) a pénzügyi lehetőségek mértékét (különösen a könyvvizsgáló cég teljes árbevételében vagy a kamarai tag könyvvizsgáló éves jövedelmében kifejezve),
- d) az elért nyereség vagy elkerült veszteség összegét,
- e) az eljárásban való együttműködés mértékét,
- f) a könyvvizsgáló cég vagy a kamarai tag könyvvizsgáló által elkövetett korábbi jogsértéseket.

A „megfelelt” eredménnyel zárult minőségellenőrzés esetén a közfelügyeleti hatóság intézkedést nem alkalmaz.

A „megfelelt, megjegyzéssel” zárult minőségellenőrzés esetén a hatóság a következő intézkedéseket alkalmazhatja: kötelezés továbbképzésen való részvételre, figyelmeztetés az előírásoknak nem megfelelő gyakorlat megszüntetésére.

A hatóság a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálatát ellátó könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek „nem felelt meg” eredménnyel zárult minőségellenőrzése esetén annak tényéről és az alkalmazott intézkedésekről értesíti a kamarát, a Magyar Nemzeti Bankot, a Budapesti Értéktőzsde Zrt.-t, illetve az érintett egyéb állami szervet.

A könyvvizsgáló cég belső minőségellenőrzési rendszerére vonatkozó minőségellenőrzés eredményének minősítésénél figyelembe kell venni a megelőző belső minőségellenőrzési rendszerre vonatkozó minőségellenőrzés óta lefolytatott, az ellenőrzött könyvvizsgáló cégnél alkalmazott, tag vagy vezető tisztségviselő kamarai tag könyvvizsgálók egyedi megbízásai minőségellenőrzésének eredményét.

3.5. Az egyedi megbízások minőségellenőrzéseinek eredményei

A hatóság 2018. évben 23 kamarai tag könyvvizsgálót terv szerinti minőségellenőrzésre, 2 kamarai tag könyvvizsgálót rendkívüli minőségellenőrzésre jelölt ki. A hatóság ténylegesen 20 minőségellenőrzési eljárást

folytatott le, 2 kamarai tag könyvvizsgáló esetében a minőségellenőrzési eljárás még nem zárult le. További 3 kamarai tag könyvvizsgáló hibásan kitöltött adatszolgáltatás alapján került kijelölésre, az ő minőségellenőrzési eljárásuk lefolytatásában a Kamara az illetékes hatóság.

Az ellenőrzött 20 kamarai tag könyvvizsgáló közül 11 „megfelelt”, 2 kamarai tag könyvvizsgáló „megfelelt, megjegyzéssel” és 7 kamarai tag könyvvizsgáló „nem felelt meg” eredményt ért el.

Minőség-ellenőrzés során elért eredmények	2016. év (fő)		2017. év (fő)		2018. év (fő)*	
Megfelelt	23	77%	13	32%	11	55%
Megfelelt, megjegyzéssel	1	3%	12	29%	2	10%
Nem felelt meg	6	20%	16	39%	7	35%
Összesen	30	100%	41	100%	20	100%

** A közfelügyeleti hatóság 2018. évi tevékenységéről szóló éves beszámoló közzétételekor két, még folyamatban lévő vizsgálat eredményét a táblázat nem tartalmazza.*

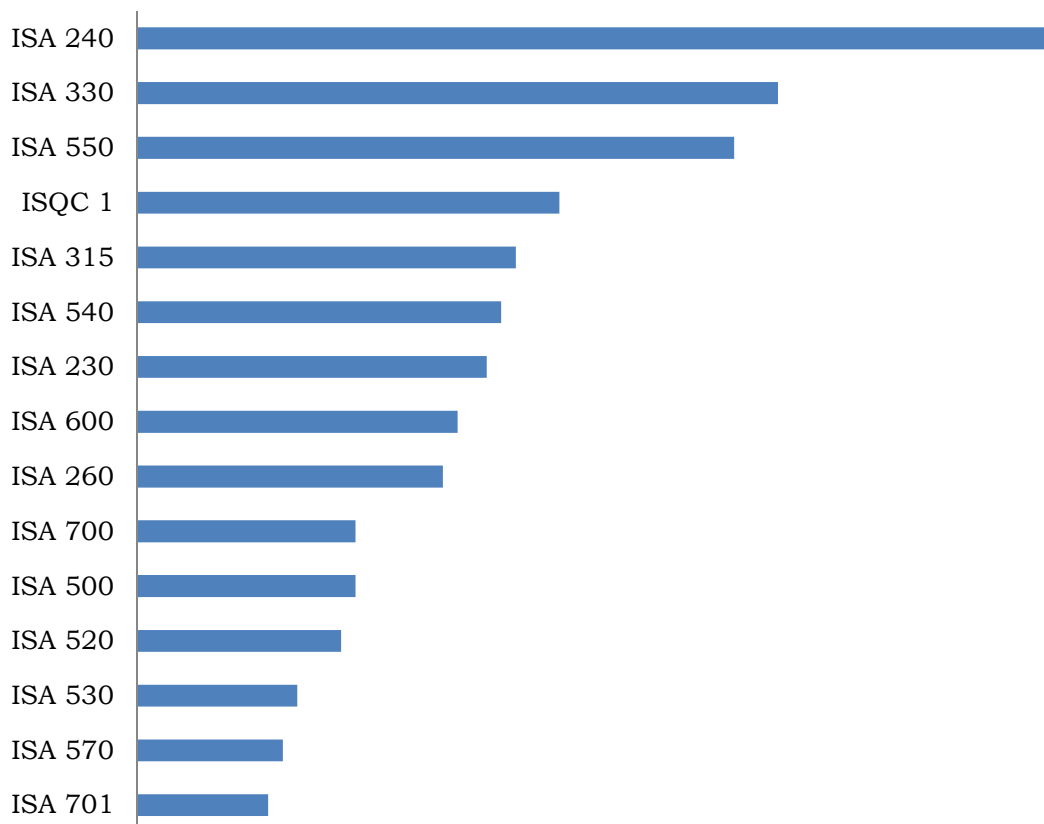
3.5.1. Az egyedi megbízások minőségellenőrzése során feltárt súlyos hiányosságok

A hatóság által lefolytatott minőségellenőrzésekből megállapítható, hogy több esetben a könyvvizsgálók nem, vagy nem megfelelően alkalmazták a nemzetközi könyvvizsgálati standardok előírásait.

A közfelügyeleti hatóság a 2018. évi minőségellenőrzések során – a korábbi évekhez hasonlóan – a csalási kockázattal, valamint a könyvvizsgáló becsült kockázatokra adott válaszaival kapcsolatos könyvvizsgálati eljárásokra tett megállapításokat a legnagyobb számban.

Az alábbi összesítés azon nemzetközi könyvvizsgálati standardokat tartalmazza, melyekkel kapcsolatban az egyes megbízások minőségellenőrzése során a minőségellenőrzési kérdőívben a legtöbb „nem” választ adták az ellenőrök.

Leggyakrabban előforduló "nem" válaszok

- ISA 240 A könyvvizsgáló csalással összefüggő felelőssége a pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatánál
- ISA 330 A könyvvizsgáló válaszai a becsült kockázatokra
- ISA 550 Kapcsolt felek
- ISQC 1 Minőségellenőrzés a pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatával és átvilágításával, valamint az egyéb bizonyosságot nyújtó és kapcsolódó szolgáltatási megbízások végrehajtásával foglalkozó társaságok esetében
- ISA 315 A lényeges hibás állítás kockázatának azonosítása és felmérése a gazdálkodó egység és környezetének megismerésén keresztül
- ISA 540 Számvetési becslések – beleértve a valós értékre vonatkozó számvetési becsléseket is – és a kapcsolódó közzétételek könyvvizsgálata
- ISA 230 Könyvvizsgálati dokumentáció
- ISA 600 Speciális szempontok? Csoportra vonatkozó pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatai (beleértve a komponensek könyvvizsgálóinak munkáját)
- ISA 260 Kommunikáció az irányítással megbízott személyekkel
- ISA 700 A pénzügyi kimutatásokra vonatkozó vélemény kialakítása és jelentéskészítés
- ISA 500 Könyvvizsgálati bizonyítékok
- ISA 520 Elemző eljárások
- ISA 530 Könyvvizsgálati mintavételezés
- ISA 570 A vállalkozás folytatása
- ISA 701 Kulcsfontosságú könyvvizsgálati kérdések kommunikálása a független könyvvizsgálói jelentésben

A 2018. évi közfelügyeleti minőségellenőrzések során leggyakrabban előforduló megállapítások az alábbi területekkel kapcsolatban merültek fel:

- 1) A csalási kockázat becslését nem tartalmazta az adott megbízáshoz kapcsolódó könyvvizsgálati dokumentáció.
- 2) A bevételeket érintő csalási kockázatot közepesnek ítélte a könyvvizsgáló, de mértékének indoklását nem tartalmazta a könyvvizsgálati dokumentáció. A kontrollok vezetés általi felülírásából származó kockázat nem került azonosításra. A könyvvizsgálati dokumentáció nem tartalmazta a csalásról folytatott megbeszélés jegyzeteit a vezetéssel, illetve a belső ellenőrzéssel.
- 3) A könyvvizsgáló nem minősítette a kontrollok vezetés általi felülírásából származó hibás állítás kockázatát.
- 4) A könyvvizsgálati dokumentáció nem tartalmazta a szokatlan kézi könyvelésű tételek ellenőrzését, mint például: a nagy összegű könyvelés, kerek összegű könyvelés, a vezetőség által végzett könyvelés, a végrehajtási lényegességet meghaladó összegű tranzakció, stb.
- 5) A könyvvizsgálati dokumentáció nem tartalmazta a főkönyvben rögzített naplótételek tesztelését (interjú a naplótételek feldolgozásában résztvevő személyekkel, a beszámolási időszak végén rögzített naplótételek tesztelése, illetve ezen tesztelés kiterjesztésének mérlegelése a teljes beszámolási időszakra); az alkalmazott becslések (értékcsökkenés, maradványérték, céltartalék, értékvesztés, piaci érték, stb.) megítélését elfogultság szempontjából, a múltbeli becslések viszonyítását az azóta ismertté vált tényleges adatokhoz; továbbá a szokatlan ügyletek üzleti racionalitásának megítélését, illetve annak vizsgálatát, hogy a szokatlan ügyletek indítéka lehetett-e csalási szándék.
- 6) A könyvvizsgáló nem minősítette a kontrollok vezetés általi felülírásából származó hibás állítás kockázatát.
- 7) A könyvvizsgáló egyáltalán nem élt a külső megerősítés eszközével, vagy nem a könyvvizsgáló részére érkezett vissza az egyenlegközlő.
- 8) A vezetéssel és az irányítással megbízott személyekkel folytatott interjúk csalás témájában nem készültek, vagy nem kellően ügyfél specifikusak, illetve nem elegendő mértékben részletesek. A csalással kapcsolatos interjú során általában az ellenőrzési funkciókra és működésére

helyzeték a hangsúlyt és nem tértek ki egyéb gyakorlati kérdésekre, mint pl. volt-e a vezetésben vagy az irányítással megbízott személyek között változás az év során, ha igen, ennek mi volt az oka, van-e olyan vezető személy, aki rendszeresen nem veszi ki a szabadságát, mitől függ a vezetés prémiuma stb.

9) A könyvvizsgálói munkacsoport nyitó megbeszéléséről nem készült dokumentáció, vagy amennyiben készült, úgy az azon szereplő információk alapján nem mindenki vett részt a megbeszélésen, illetve a standard által meghatározott témákat maradéktalanul nem beszéltek át.

10) A bevételek, illetve a ráfordítások elszámolását alátámasztó kontroll környezetet nem mérte fel, illetve működését nem tesztelte a könyvvizsgáló, annak ellenére, hogy azok elszámolása nagy mértékben az informatikai rendszer működésétől függött, továbbá ezen tételek jelentősége és számossága miatt nem lehetett alapvető eljárásokkal elegendő könyvvizsgálati bizonyítékot szerezni.

11) A kapcsolt felek azonosítása során a könyvvizsgáló a vezetőség érdekeltségébe tartozó vállalkozásokat nem azonosította, illetve nem dokumentálta a szokásos piaci feltételekre vonatkozó könyvvizsgálati eljárásait.

12) A könyvvizsgáló nem, vagy hiányosan dokumentálta az irányítással megbízott személyekkel, illetve a vezetéssel folytatott megbeszélésekről készített jegyzeteit, feltüntetve abban azt, hogy mikor kivel és miről történt a kommunikáció. Továbbá, a közfelügyeleti hatóság véleménye szerint a meghatározott témákban kitöltött kérdőívekre adott IGEN/NEM válaszok önmagukban nem minősülnek ilyen jegyzeteknek.

13) A könyvvizsgáló hatékonynak minősítette a folyamatokba épített kontrollok működését, ugyanakkor a könyvvizsgálati dokumentációból megállapítható, hogy a kontrollok formalizált módon nem működnek a társaságnál.

14) A könyvvizsgálati dokumentáció az ügyfelekkel szembeni követelések kontroll környezetének megismerését tartalmazta, ugyanakkor a könyvvizsgálat szempontjából releváns kontroll tevékenységek tételes tesztelésére nem került sor. A könyvvizsgáló ennek ellenére „hatékonynak” minősítette az ellenőrzések működését. A minősítés alátámasztását igazoló munkalapot nem tartalmazott a könyvvizsgálati dokumentáció.

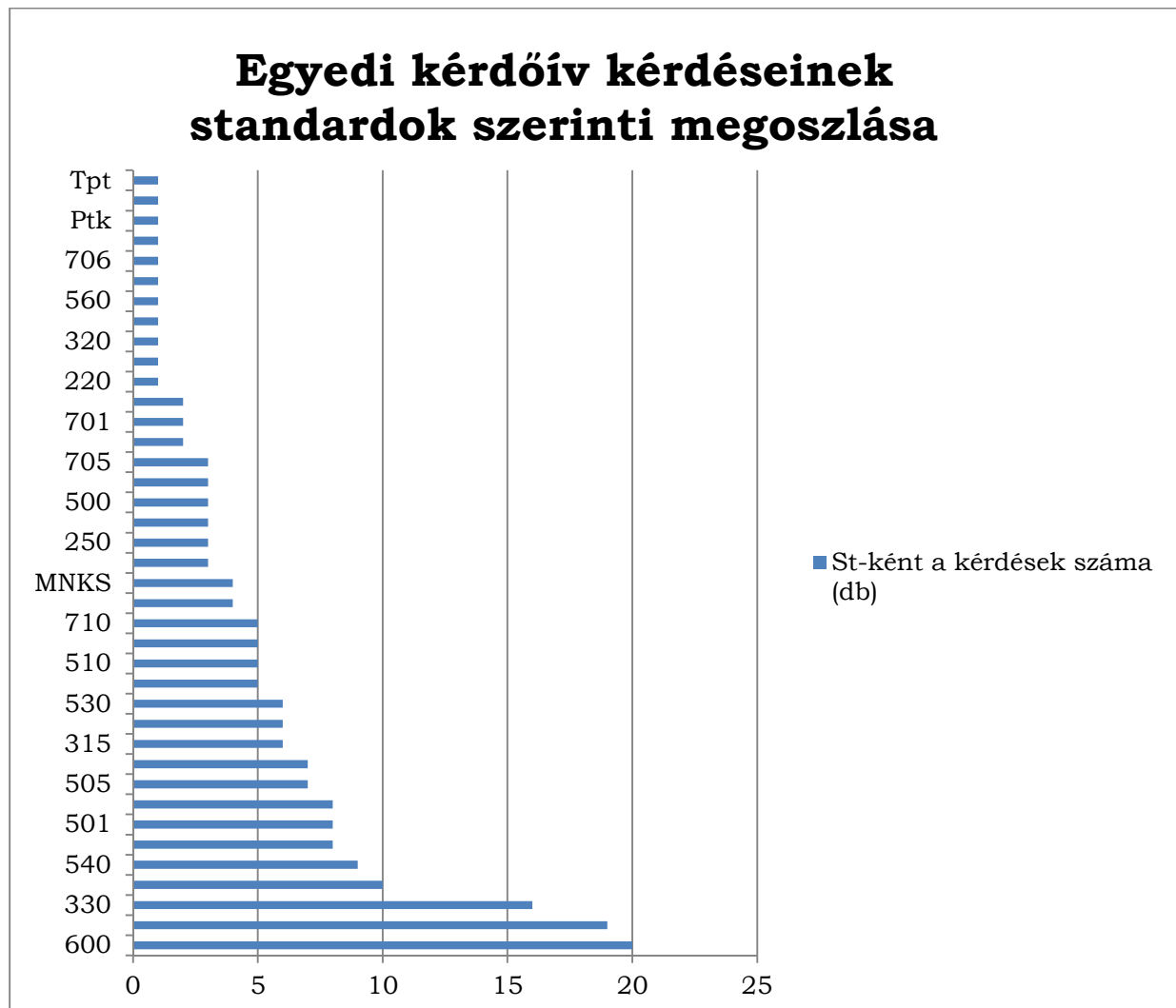
15) A könyvvizsgáló a zárási folyamathoz és a csalás kockázatának ellenőrzéshez kapcsolódó mintavétel során csak a lényegességi küszöbérték

feletti tételeket választott ki, ezzel kizárt a tesztelésből olyan tételeket, amelyek a könyvvizsgálat szempontjából egyedileg nem jelentősek, azonban összeadva lényegesek lehetnek.

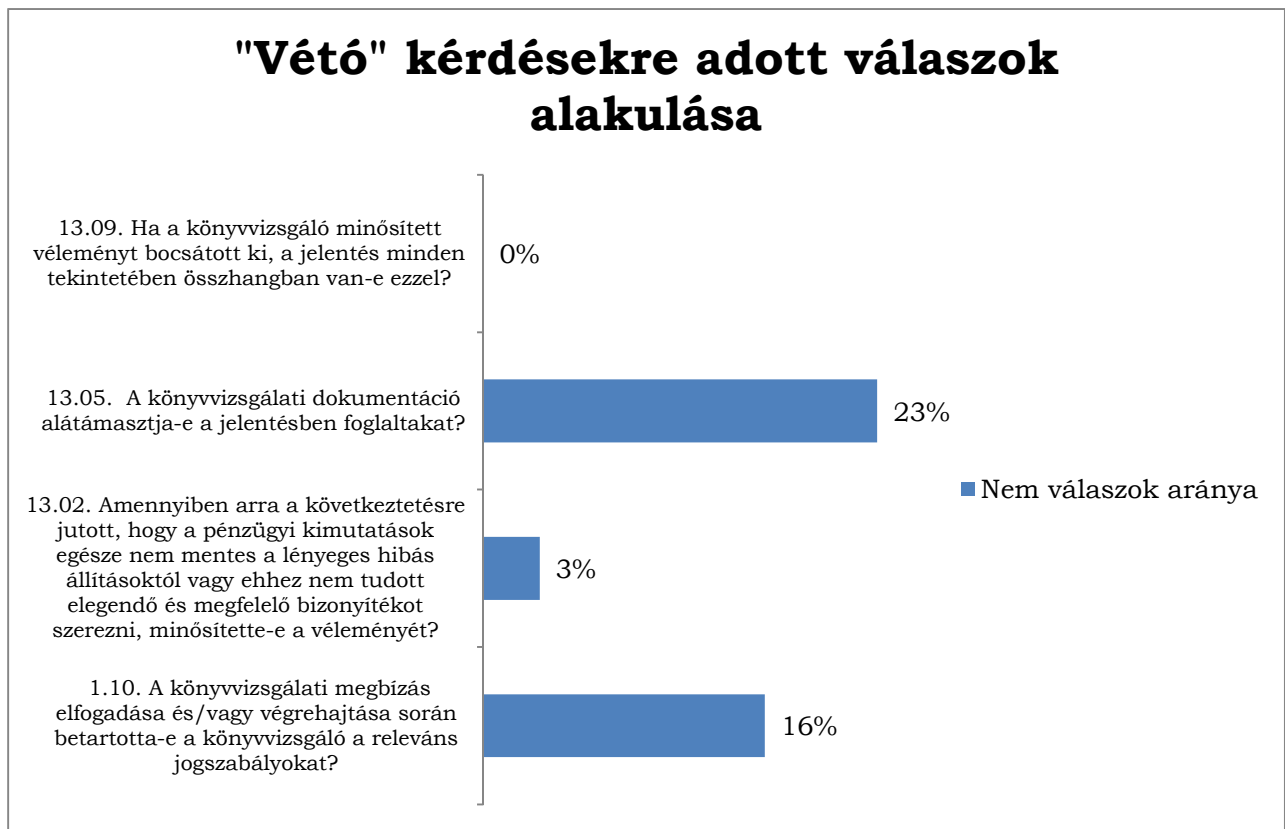
16) A könyvvizsgálók közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók vonatkozásában nem alkalmazták megfelelően az EU rendelet előírásait, mint például:

- a könyvvizsgálói jelentés kötelező tartalmi elemeinek meghatározása,
- a belső minőségellenőrré vonatkozó előírások, vagy
- az audit bizottságnak címzett külön jelentés.

Az egyedi minőségellenőrzések során alkalmazott kérdőív kérdéseinek jogszabályonkénti és standardok szerinti megoszlását az alábbi diagram tartalmazza:

Amennyiben, az egyedi minőségellenőrzések során alkalmazott kérdőívben található 1.10, 13.02, 13.05 és 13.09 kérdések bármelyikére „Nem” a válasz, akkor az egyedi megbízás vizsgálatának eredménye „Nem felelt meg”.

A fenti táblázat az egyedi minőségellenőrzések során alkalmazott kérdőív úgynevezett „vétó” kérdéseire adott „nem” válaszok megoszlását mutatja, a kérdésekre adott összes válaszhoz (igen/nem/n.é.) viszonyítva. A „vétó” kérdések alkalmazására abban az esetben kerül sor, ha az ellenőrzés megállapítja, hogy:

- a könyvvizsgálati munka során jogszabálysértés történt,
- a könyvvizsgálói jelentés nem felel meg az előírásoknak,
- a könyvvizsgálói jelentésben foglalt véleményt nem támasztja alá a könyvvizsgálati dokumentáció, abból egyértelműen nem levezethető.

A közfelügyeleti hatóság a „vétó” kérdésekre adott „nem” választ minden esetben alaposan mérlegeli és indokolja a könyvvizsgáló számára.

3.6. Cégszintű ellenőrzések tapasztalatai

3.6.1. A cégszintű ellenőrzések alakulása

A közfelügyeleti hatóság 2018. évi minőségellenőrzési tervében 6 közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó jogszabály szerinti könyvvizsgálatát ellátó könyvvizsgáló cég szerepelt, melyek a Kkt. által meghatározott kötelező 3 éves ellenőrzési ciklus alapján kerültek kiválasztásra. A hatóság ténylegesen 8 minőségellenőrzési eljárást hajtott végre, 2 könyvvizsgáló cég esetében a minőségellenőrzési eljárás még nem zárult le.

Az ellenőrzések eredményeként a könyvvizsgáló cégek közül 3 esetben „megfelelt”, 2 esetben „megfelelt, megjegyzéssel” minősítés, és 3 könyvvizsgáló cég esetében „nem felelt meg” eredmény született.

Minőségellenőrzés során elért eredmények	2016. év (Kv. cég)		2017. év (Kv. cég)		2018. év (Kv. cég)*	
Megfelelt	11	69%	3	18%	3	37,5%
Megfelelt, megjegyzéssel	4	25%	10	59%	2	25%
Nem felelt meg	1	6%	4	23%	3	37,5%
Összesen	16	100%	17	100%	8	100%

* A közfelügyeleti hatóság 2018. évi tevékenységéről szóló éves beszámoló közzétételekor két, még folyamatban lévő vizsgálat eredményét a táblázat nem tartalmazza.

A 2017. évi üzleti év jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységének minőségellenőrzését a hatóság a 2018. szeptember 14-től hatályos, módosított kérdőívek alapján folytatta le. A szükséges változásokat a nemzetközi könyvvizsgálati standardok módosításai, valamint a közfelügyeleti hatóság korábbi gyakorlati tapasztalatainak átvezetése indokolta.

Mindezek alapján a kérdőívek egyes kérdései egyszerűsítésre, összevonásra, illetve jogszabályi hivatkozásokkal, valamint az EU rendelet előírásainak megfelelően alkalmazandó pontokkal, többek között a(z):

- a kötelező szakmai felelősségbiztosítás,
- a szükséges minősítések megléte,
- a közfelügyeleti hatóság részére teljesítendő adatszolgáltatások (EU rendelet 13. és 14. cikke, illetve a Kkt. 67/A. § (4) bekezdése alapján),
- a rotációs politika,
- az audit bizottság részére küldött jelentés megfelelősége,
- a „70%-os szabály”, illetve a teljes díjbevétel 15%-ának vizsgálata,

- a könyvvizsgáló, vagy könyvvizsgáló cég és hálózata által nyújtott szolgáltatások részletezése,
- a könyvvizsgálati feladatok kiszervezése,
- a minőségellenőr személyével, valamint az általa elvégzett munkával szemben támasztott követelmények.

A kérdőívek értékelésével kapcsolatban is történt változás. A cégszintű kérdőív 6 fejezetből áll:

- I. A vezetés minőségért való felelőssége a könyvvizsgáló cégen belül
- II. Releváns etikai követelmények, függetlenség
- III. Ügyfélkapcsolatok és konkrét megbízások elfogadása és megtartása
- IV. Emberi erőforrások
- V. A megbízás végrehajtása (konzultáció, megbízáshoz kapcsolódó minőségellenőrzés, eltérő vélemények, dokumentáció)
- VI. Figyelemmel kísérés

melyen belül minden fejezethez kapcsolódik egy gyakorlati megfeleléssel kapcsolatos kérdés.

A fejezetek témaköröket tartalmaznak. A témakörökön belül eldöntendő kérdések, alkérdések és kiegészítő kérdések szerepelnek. Az eldöntendő kérdések értékelésével kapcsolatban kétféle kritérium szerepel a módszertanban, amennyiben bármelyikére „nem” a válasz, a cégszintű vizsgálat eredménye nem lehet „Megfelelt”, illetve ha hatnál több kapott „nem” választ, a cégszintű vizsgálat eredménye „Nem felelt meg”.

3.6.2. A cégszintű ellenőrzések során tapasztalt hiányosságok

1) A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó tekintetében jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységet folytató könyvvizsgáló cégek 2018. évi közfelügyeleti minőségellenőrzése során, a legtöbb megállapítás a belső minőségellenőrzési **szabályzat**ában foglalt előírások **megfelelő alkalmazásának elmulasztásához** kapcsolódott. Ezek a hiányosságok főként a minőségellenőr személyével, valamint az általa végzett munka dokumentálásának hiányosságával, az archiválással, a munkavállalók célkitűzéseinek és teljesítmény értékelésének hiányosságával, valamint a figyelemmel kísérés gyakorlatban történő alkalmazásának elmaradásával kapcsolatosak.

2) A belső minőségellenőrzési szabályzat részletesen tartalmazta a megbízáshoz kapcsolódó **minőségellenőr személyével** kapcsolatos követelményeket, ugyanakkor az egyes megbízások könyvvizsgálata során

minőségellenőrként bevont személyek nem rendelkeztek a megbízás ellátásához szükséges minősítésekkel, így az igazolható tapasztalattal sem. Továbbá nem rendelkeztek a megfelelő jogkörökkel vagy beosztással, így nem volt kellő mértékben független a könyvvizsgálattól.

3) A megbízáshoz kapcsolódó **minőségellenőr** által áttekintett területek **dokumentáltságának** hiánya.

4) Továbbra is problémát jelent a könyvvizsgálati dokumentáció határidőn belül történő **archiválása**, egyúttal a megfelelő archiválási rendszer kialakítása. Ennek fő oka, hogy az alkalmazott szoftverek többsége nem rendelkezett archiválási funkcióval, ezért ilyen esetekben a könyvvizsgálati dokumentáció határidőben történő véglegesítésének idejét nem lehetett megállapítani.

5) Általánosságban elmondható, hogy a könyvvizsgáló cég emberi erőforrásokkal kapcsolatos szabályzatai tartalmazzák a megfelelő előírásokat az egyes munkavállalók **célkitűzéseire és teljesítményértékeléseire** vonatkozóan, ugyanakkor ennek gyakorlati megvalósulása, írásbeli dokumentálása számos esetben elmaradt.

6) A 2018. évi minőségellenőrzések során is megállapításra került, hogy a könyvvizsgáló cégek szabályzataiban foglaltak ellenére, a cégen belüli **figyelemmel kísérés gyakorlata** jellemzően elmarad, mely - a közfelügyeleti hatóság véleménye szerint - egy olyan fontos kontroll, amely felhívhatja a könyvvizsgáló figyelmét a fejlesztendő területekre. Továbbá ez a fajta áttekintés lehetőséget nyújt a könyvvizsgálók szakmai tapasztalatainak egymás közti megosztására, ezzel elősegítve a könyvvizsgálati munka minőségének javulását.

7) Az EU rendelet hatályba lépését követően, számos többlet feladat hárult a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó jogszabály szerinti könyvvizsgálatát ellátó könyvvizsgálóra és könyvvizsgáló cégre, többek között a **közfelügyeleti hatóság tájékoztatása:**

- a) az átláthatósági jelentés közzétételével (EU rendelet 13. cikk),
- b) a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodóval kötött jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységre vonatkozó megbízásairól (Kkt. 67/A. § (4) bekezdés),
- c) a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó egységekkel kapcsolatos díjbevételeinek megoszlásáról (EU rendelet 14. cikk),
- d) a megbízás időtartama alatt történő felmentésére vagy visszalépésére vonatkozó információkat azok megfelelő indokolásával együtt (EU rendelet 19. cikk, Kkt. 46. § (1) bekezdés),

melyeket több könyvvizsgáló cég elmulasztott megtenni a vizsgált időszakban.

4. A közfelügyeleti rendszer részelemeinek vizsgálata és értékelése

4.1. A Kamara által lefolytatott minőségellenőrzések kapcsán tett hatósági megállapítások:

A Kkt. 189. § (1) bekezdés c) pontja alapján a közfelügyeleti hatóság saját feladatkörében eljárva, vizsgálja és értékeli a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer részelemeit, így különösen a minőségbiztosítási rendszer működését.

A hatóság 2018. évben az alábbi témakörben végzett vizsgálatot:

- a Kamara által 2017. években lefolytatott „megfelelt, megjegyzéssel”, illetve „nem felelt meg”, valamint véletlenszerűen kiválasztott „megfelelt” eredménnyel zárult minőségellenőrzési eljárásainak felülvizsgálata.

A vizsgálat célja annak áttekintése volt, hogy a Kamara minőségellenőrzése megfelel a 46/2006/EK irányelv által támasztott minőségbiztosítási követelményeknek, valamint, hogy a Kamara Minőségellenőrzési Bizottsága megfelelően látja-e el a Kkt. 152. §-ában előírt feladatokat.

A közfelügyeleti hatóság vizsgálata során áttekintette a határozatokat, a zárójelentéseket és az ellenőrök által kitöltött kérdőíveket.

A Kamara az előző évek tapasztalatai és megállapításai alapján a közfelügyeleti hatósággal együttműködve jelentősen megváltoztatta a 2017. évi minőségellenőrzésekre vonatkozó részlet szabályait, illetve kérdőíveit.

Az egyedi megbízások ellenőrzésére használt kérdőívek tartalmazznak egy úgynevezett vétőkérdést, mely kérdés arra irányul, hogy a könyvvizsgálati dokumentáció elegendő és megfelelő bizonyítékot tartalmaz-e és azok alátámasztják-e a könyvvizsgáló jelentésben foglaltakat. Ha erre a kérdésre „nem” választ ad a minőségellenőr, a megbízás eredményének kiszámításakor az „igen” és „nem” válaszok összes darabszámának 20 %-ával kell megnövelni a figyelembe vett kérdésszámot, illetve ennek megfelelően csökkenteni a kérdőív összes pontszámát.

A hatóság az ellenőrzés alapján megállapította, hogy a 2017. év során lefolytatott és a Kamara által megküldött 39 darab „megfelelt, megjegyzéssel” eredménnyel zárult minőségellenőrzésből 22 esetben a minőségellenőr a

könyvvizsgálati megbízás ellenőrzésekor súlyos, a beszámoló vonatkozásában lényeges hiányosságokat tárt fel. Ezek a könyvvizsgálati hiányosságok – a minőségellenőr leírása alapján – arra engednek következtetni, hogy az érintett könyvvizsgálók nem szereztek elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyosságot a kibocsátott könyvvizsgálói jelentésben foglaltakhoz. Ennek ellenére a minőségellenőr a vétó kérdésre mégis „igen” választ adott, így ezen minőségellenőrzések „megfelelt, megjegyzéssel” eredménnyel végződtek, a „nem felelt meg” eredmény helyett.

A vizsgálat során a közfelügyeleti hatóság megállapította, hogy az egyedi megbízásokhoz kapcsolódó minőségellenőrzési dokumentumok több esetben is tartalmaztak olyan ellenőri megállapításokat, amelyek arra utaltak, hogy az ellenőrzött könyvvizsgáló nem végzett el bizonyos alapvető eljárásokat.

Legtöbbször olyan témakörök esetében merült fel, mint például: a csalás-hamisítás, a fordulónap utáni események, vállalkozás folytatása elve érvényesülésének vizsgálata, az egyenlegközlő levelek kiküldése és kiértékelése, a lényeges számviteli becslések vizsgálata. A fentiek ellenére a minőségellenőr a megismert dokumentáció alapján a kibocsátott könyvvizsgálói jelentést kellően megalapozottnak és megfelelőnek minősítette és a „vétó” kérdésre „igen” választ adott.

A közfelügyeleti hatóság megállapította, hogy a minőségellenőrök az ellenőri zárójelentések „III. A helyszíni minőségellenőrzések számszerűsített és szöveges értékelése” és a „IV. A helyszíni minőségellenőrzés során feltárt súlyos hibák, hiányosságok” pontjait számos esetben, indoklás nélkül üresen hagyták, ugyanakkor az ellenőrzések során tett megállapításaikat számos esetben túl általánosan indokolták meg.

A hatóság vizsgálta továbbá azt, hogy a minőségellenőrök milyen lényeges, kockázatos területet választottak ki annak ellenőrzésére, hogy a könyvvizsgáló, minden szükséges könyvvizsgálati eljárást elvégzett annak érdekében, hogy elegendő és megfelelő bizonyosságot szerezzen a könyvvizsgálói jelentésben foglaltak alátámasztására. A hatóság azt tapasztalta, hogy az eredménykimutatás egyes területei tekintetében végrehajtott könyvvizsgálati eljárások - a korábbi évekhez hasonlóan, még mindig - kevés esetben kerültek kiválasztásra.

A vizsgálat során a cégszintű minőségellenőrzésekkel kapcsolatban megállapításra került, hogy a minőségellenőrök a cégszintű minőségellenőrzések során kitöltött kérdőívben és zárójelentésben számos alkalommal az egyedi megbízások ellenőrzése során tett megállapításokra hivatkoznak magyarázatként - „lásd az egyedi vizsgálatoknál” -, de kellő

részletességgel nem fejtik ki, hogy a cégszintű ellenőrzés hogyan kapcsolható össze az egyedi megbízás ellenőrzése során tett megállapítással. Az egyedi megbízások és a cégszintű minőségellenőrzések külön-külön vizsgálati eljárásnak minősülnek, így külön-külön indokolt a kérdőívben és a zárójelentésben is részletezni a vonatkozó megállapításokat.

Továbbá, a Kkt. 152. § (1) bekezdés j) pontjának értelmében, a Kamara minőségellenőrzési bizottságának feladata a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzésének és megakadályozásának, valamint az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásának ellenőrzését szolgáló vizsgálat lefolytatása (a továbbiakban: Pmt. vizsgálat), és annak eredménye alapján első fokú határozat meghozatala. A Kamara honlapján közzétett 2017. évi minőségellenőrzési terv alapján a Pmt. ellenőrzéseket a kamarai minőségellenőrök közérdeklődésre számot tartó gazdálkodót vizsgáló könyvvizsgálók esetében nem végeztek.

A 2018. évi minőségellenőrzési tervben sem szerepel azon könyvvizsgáló cégek Pmt.-re irányuló ellenőrzése, melyek közérdeklődésre számot tartó gazdálkodónál látnak el jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységet.

A közfelügyeleti hatóság a fent bemutatott kérdésekben megfogalmazott javaslatait személyes megbeszélés keretében egyeztette a Kamara képviselőivel.

4.2. A Kamara fegyelmi eljárásai kapcsán tett hatósági megállapítások

A Kkt. 189. § (1) bekezdésének d) pontja értelmében a közfelügyeleti hatóság - feladatkörében eljárva - vizsgálja és értékeli a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer részelemeit, így különösen a fegyelmi eljárásokat.

A közfelügyeleti hatóság elvégezte a Kamara által lefolytatott, kamarai tag könyvvizsgálók, illetve könyvvizsgáló cégek 2017. évi fegyelmi eljárásai során keletkezett, a Kamara által megküldött 362 darab fegyelmi határozat iratanyagainak vizsgálatát.

Ssz.	Szankció megnevezése	Fegyelmi határozatok száma
1	figyelmeztetés alkalmazása melletti megszüntetés	216
2	írásbeli megrovás	70
3	eljárás megszüntetése	44
4	pénzbírság	23
5	kamarából történő kizárás	4
6	nyilvántartásból való törlése	2
7	felfüggesztés	1
8	jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység szünetelése 24 hónap időtartamra	1
9	mentesítés	1
Összes fegyelmi határozat		362

A kamarai 2017. évi fegyelmi eljárások lefolytatásával, az eljárások során hozott határozatokkal kapcsolatban a közfelügyeleti hatóság nem állapított meg rendszerszintű hiányosságot.

4.3. A Kamara által vezetett nyilvántartások kapcsán tett hatósági megállapítások

A Kkt. 189. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében a közfelügyeleti hatóság - feladatkörében eljárva - vizsgálja és értékeli a könyvvizsgálói közfelügyeleti rendszer részeleleit, így különösen a kamarai nyilvántartások vezetését.

A hatóság az ellenőrzése során megállapította, hogy a kamarai tag könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek által beküldött adatszolgáltatások alapján a Kamara által vezetett nyilvántartás több helyen tartalmazott hiányos vagy téves adatot:

- néhány esetben az ügyfél neve nem látható („#NÉV?” hibaüzenet szerepel a cellában),
- a könyvvizsgálói ügyfél adószáma, valamint a könyvvizsgálók minőségellenőrzésének éve és eredménye adatoknál a táblázat adott cellája több esetben a „NULL” feliratot tartalmazza,
- előfordult, hogy az ügyfél árbevétele helyén a mérlegfőösszeg került feltüntetésre, vagy a könyvvizsgálói óraszámnál az ügyfél árbevétele található,
- több esetben, azon kamarai tag könyvvizsgálók vagy a könyvvizsgáló cégek, amelyek közérdeklődésre számot tartó gazdálkodóknál (is) látnak el jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységet, csak az éves, közfelügyelet felé (tárgyév december 31. napjáig) történő adatszolgáltatásukat

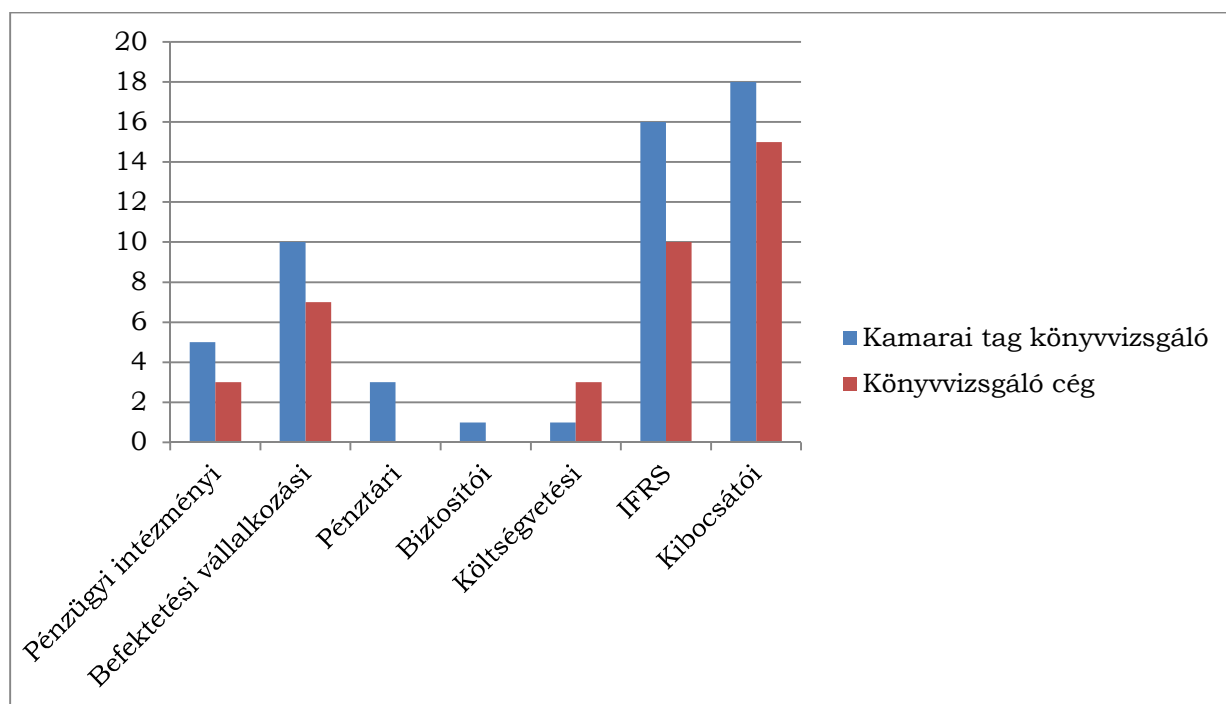
teljesítették, vagy az éves közfelügyelet felé történő adatszolgáltatásban szereplő adatokat nem szerepeltették a Kamara részére (Kkt. 189. § (6) bekezdés alapján tárgyév július 15-ig) megküldött adatszolgáltatásban.

Továbbá, a korábbi években is már többször felmerült, visszatérő probléma a **számszaki adatok** megadása (mérleg, árbevétel, díj), mely nem egységes, keverednek az ezer forintban és a forintban megadott adatok.

5. Könyvvizsgálói minősítések

5.1 Minősítés megszerzésére irányuló eljárások

A közfelügyeleti hatósághoz 124 minősítés megszerzésére irányuló kérelem érkezett, 99 kérelem esetén 2018-ban, 25 kérelem esetén pedig 2019-ben döntött a hatóság. A 2018-ban kezdeményezett minősítés megszerzése iránti eljárások közül a közfelügyeleti hatóság 5 esetben az eljárás megszüntetéséről, 2 esetben a kérelem elutasításáról és 92 esetben pedig a kérelmezett minősítés megadásáról döntött. A megszerzett minősítések megoszlását a következő diagram mutatja:

A minősítés megszerzése iránti eljárások lefolytatására az érintett állami szerv (Magyar Nemzeti Bank) egyetértésével került sor.

A minősítés megszerzése iránti eljárások legtöbb esetben azért kerültek megszüntetésre, mert a kamarai tag könyvvizsgálók és a könyvvizsgáló cégek nem tettek eleget a hatóság hiánypótlási felhívásának.

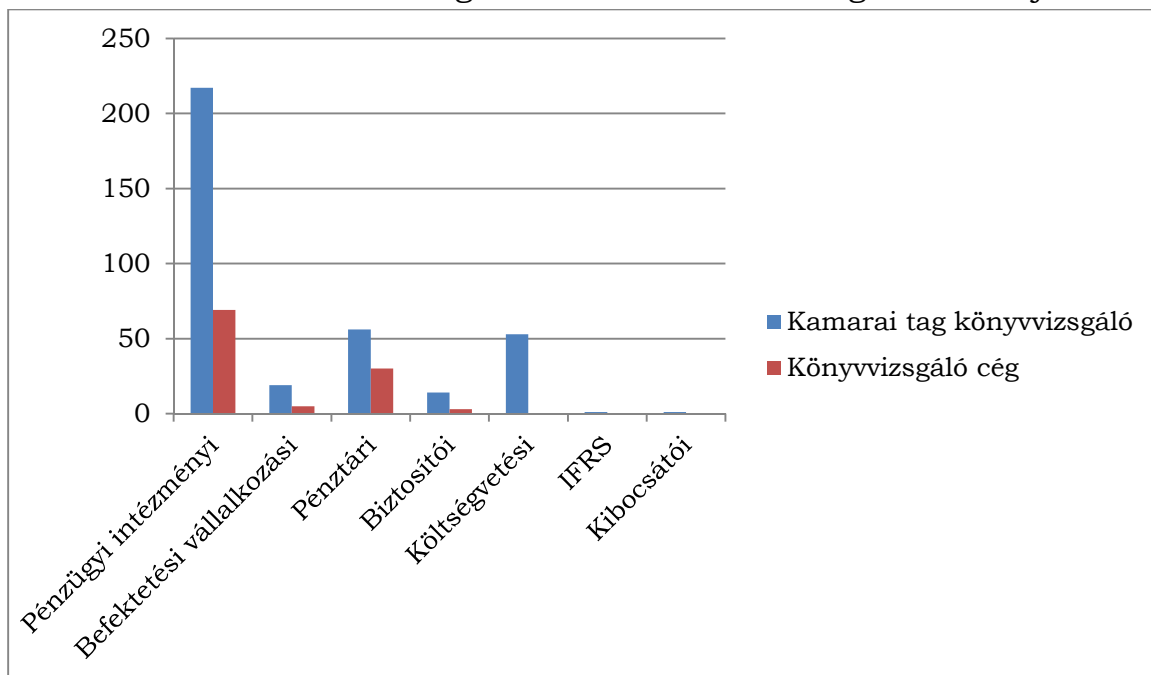
5.2. Minősítés visszavonására irányuló eljárások

A közfelügyeleti hatósághoz 61 minősítés visszavonására irányuló kérelem érkezett, 59 kérelem esetén 2018-ban, 2 kérelem esetén pedig 2019-ben döntött a hatóság.

A 2015. szeptember 1-től hatályos változások alapján pénzügyi intézményi, befektetési vállalkozási, pénztári, biztosítói valamint kibocsátói minősítés esetén a minősítés megadásának feltétele, hogy az adott minősítésre előírt szakmai minősítő vizsgát a kamarai tag könyvvizsgáló sikeresen teljesítette. A Kkt. 208/I. § (1) bekezdésében foglaltak alapján ennek a feltételnek a már minősítéssel rendelkező kamarai tag könyvvizsgálóknak is meg kellett felelniük 2017. december 31-ig. A közfelügyeleti hatóság 2018-ban megvizsgálta a szakmai minősítő vizsgák teljesítését és a kamarai tag könyvvizsgálók esetén 296 minősítés visszavonásáról, a könyvvizsgáló cégek esetén pedig 105 minősítés visszavonásáról döntött hivatalból.

A közfelügyeleti hatóság minőségellenőrzés során kiszabott szankció nyomán 8 esetben döntött a minősítés visszavonásáról.

A visszavont minősítések megoszlását a következő diagram mutatja:

A minősítések megadása és visszavonása tekintetében mind az érintett állami szervekkel, mind a Kamarával hatékony együttműködés alakult ki.

5.3. Jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységhez szükséges igazolás/engedély megszerzésére és visszavonására irányuló eljárások

A Kkt. rendelkezései alapján a természetes személyek, gazdálkodó szervezetek, harmadik országbeli könyvvizsgálók, valamint harmadik országbeli könyvvizsgáló cégek könyvvizsgálói tevékenységének végezéséhez a közfelügyeleti hatóság igazolása/engedélye szükséges.

A közfelügyeleti hatóság természetes személyek kérelmére igazolást, gazdálkodó szervezetek, harmadik országbeli könyvvizsgálók, harmadik országbeli könyvvizsgáló cégek kérelmére engedélyt ad ki a könyvvizsgálói tevékenység folytatásához.

A közfelügyeleti hatósághoz 29 könyvvizsgálói tevékenység folytatásához szükséges igazolás megadása iránti kérelem érkezett, 27 kérelem esetén 2018-ban, 2 kérelem esetén pedig 2019-ben döntött a hatóság. A 2018-ban kezdeményezett igazolás megszerzése iránti eljárások esetén a közfelügyeleti hatóság minden esetben az igazolás megadásáról döntött.

A közfelügyeleti hatósághoz 27 könyvvizsgálói tevékenység folytatásához szükséges engedély megadása iránti kérelem érkezett, 24 kérelem esetén 2018-ban, 3 kérelem esetén pedig 2019-ben döntött a hatóság. A 2018-ban kezdeményezett engedély megszerzése iránti eljárások esetén a közfelügyeleti hatóság 6 esetben a kérelem elutasításáról, 18 esetben pedig az engedély megadásáról döntött.

A közfelügyeleti hatóság 2018-ban kérelemre 6 engedély és 1 igazolás visszavonásáról, hivatalból pedig 71 engedély és 163 igazolás visszavonásáról döntött.

A könyvvizsgálói tevékenység folytatásához szükséges igazolások, valamint engedélyek hivatalbóli visszavonására a kamarai tag könyvvizsgálók esetén, a tagsági jogviszonyuk megszűnését követően, a könyvvizsgáló cégek esetén pedig a kamarai nyilvántartásból való törlést követően került sor.

5.4. Bank jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység végzéséhez szükséges igazolás megszerzésére irányuló eljárások

A Kkt. 2018. január 1-től hatályos rendelkezései alapján a kamarai tag könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek hitelintézetnél pénzügyi intézményi minősítés birtokában is csak akkor végezhetnek jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenységet, ha rendelkeznek a közfelügyeleti hatóság által kiállított igazolással.

A közfelügyeleti hatósághoz 36 bank könyvvizsgálatához szükséges igazolás megadása iránti kérelem érkezett, 7 esetben könyvvizsgáló cég, 29 esetben pedig kamarai tag könyvvizsgáló kérte az igazolás megadását. A 36 kérelemből 1 kérelem került elutasításra, 2 esetben került az eljárás megszüntetésre és 33 esetben döntött a közfelügyeleti hatóság az igazolás megadásáról.

A bank könyvvizsgálatához szükséges igazolás a Kkt. 50. § (2d) bekezdése alapján a kiállításának naptári évét követő év utolsó napjáig jogosít banknál jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálói tevékenység ellátására.

6. Átláthatósági jelentések vizsgálata

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó egységek jogszabályban előírt könyvvizsgálatát ellátó, jogszabály szerint engedélyezett könyvvizsgálók, könyvvizsgáló cégek éves átláthatósági jelentés készítési kötelezettségével kapcsolatos szabályokat az EU rendelet 13. cikke szabályozza.

Főbb változások a korábbi évekhez képest, az alábbiak:

Az átláthatósági jelentést **legkésőbb négy hónappal** az egyes pénzügyi évek végét követően **közzé kell tennie** a jogszabály szerint engedélyezett könyvvizsgáló vagy a könyvvizsgáló cég **honlapján**, illetve **közölniük kell az illetékes hatóságokkal**, hogy az átláthatósági jelentést a jogszabály szerint engedélyezett könyvvizsgáló vagy a könyvvizsgáló cég honlapján közzétették.

Az átláthatósági jelentésnek a közzététel dátumától számítva **legalább öt évig elérhetőnek** kell maradnia.

Az EU rendelet lehetőséget biztosít a közzétett éves átláthatósági jelentés **aktualizálására**. Ez esetben jelezni kell, hogy ez a jelentés aktualizált változata, mindamelllett az eredeti változatnak továbbra is elérhetőnek kell lennie a honlapon, illetve az aktualizált változat közzétételének tényét jelezni kell a közfelügyeleti hatóságnak.

Az átláthatósági jelentést a jogszabály szerint engedélyezett könyvvizsgálónak vagy a könyvvizsgáló cégnek továbbra is **alá kell írnia**.

Az EU rendelet előírásainak megfelelően, az átláthatósági jelentés tartalmát tekintve néhány pontban **bővebb részletezést** ír elő, a korábbiakhoz képest (a könyvvizsgáló hálózat valamint az árbevétel/pénzügyi információk tekintetében), illetve kiegészül az alkalmazott **rotációs** politikának az ismertetésével.

Amennyiben a jogszabály szerint engedélyezett könyvvizsgáló, könyvvizsgáló cég alkalmazásában áll, a fenti kötelezettségek a könyvvizsgáló céget terhelik.

Mindezek alapján, a 2018. évre vonatkozó szabályoknak megfelelően a közfelügyeleti hatóság feladatkörében eljárva 19 könyvvizsgáló céggel kapcsolatban ellenőrizte az átláthatósági jelentések közzétételi kötelezettségének teljesítését.

Az átláthatósági jelentésekkel kapcsolatban az alábbi főbb megállapítások/hiányosságok merültek fel:

1. A legjellemzőbb és legtöbbször előforduló hiba a közfelügyelet részére történő közzététel elmulasztása (63% nem teljesítette ezen kötelezettségét).
2. Az átláthatósági jelentések határidőben történő közzététele és elérhetősége még továbbra is problémát jelentett több könyvvizsgáló cég részére (az átláthatósági jelentések 26%-nál probléma).
3. A hálózati tagsággal kapcsolatos részletezés szintén több helyen hiányzott (az átláthatósági jelentések 26%-ban hiányos).
4. A 26. cikk szerinti, legutolsó minőségbiztosítási ellenőrzés ugyancsak több esetben hiányosan szerepelt az átláthatósági jelentésekben (37%). A hiányosság főként abból fakadt, hogy csak a közfelügyelet által végzett minőségellenőrzés eredménye került feltüntetésre, a kamarai minőségellenőrzések adatai nem.
5. A rotációs politikák ismertetése, mely az előző évekhez képest változást jelent az átláthatósági jelentések tartalmát illetően, több könyvvizsgáló cég esetében hiányosságként mutatkozott (47%), vagy egyáltalán nem, vagy csak hivatkozásként szerepelt az átláthatósági jelentésben.

7. Kapcsolattartás a könyvvizsgálókkal

A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó könyvvizsgálókkal történő közvetlen kommunikáció szempontjából meghatározó jelentőségű a Kamara Minőségellenőrzési Bizottságának éves továbbképzésén és a Kamara országos konferenciáján való közfelügyeleti hatósági részvétel. Az előző évekhez hasonlóan ismét lehetőség nyílt arra, hogy a hatóság képviselje és a továbbképzési, valamint a Kamara országos konferenciáján ismertesse a közfelügyeleti minőségellenőrzések tapasztalatait és felhívja a figyelmet a szabályozásban bekövetkezett változásokra.

A hatóság képviselői számos publikációt jelentettek meg a SZAKma című újságban a közfelügyeleti munkát érintő kérdésekkel kapcsolatosan.

8. Nemzetközi kapcsolatok bemutatása

A közfelügyeleti hatóság két nemzetközi szervezet ülésein vesz részt rendszeresen:

- a Független Könyvvizsgálati Szabályozók Nemzetközi Fóruma (IFIAR) és
- az Európai Könyvvizsgálat-felügyeleti Szervek Bizottsága (CEAOB) ülésein.

A közfelügyeleti hatóság számára a kötelező tagságot az Európai Könyvvizsgálat-felügyeleti Szervek Bizottságában az 537/2014/ EU Rendelet írja elő.

A CEAOB elősegíti az 537/2014/EU Rendelet és a 2006/43/EK irányelv végrehajtásához szükséges információk, szaktudás és legjobb gyakorlatok cseréjét. A CEAOB kérelemre szakértői tanácsot ad az EU Bizottságnak és az illetékes hatóságoknak az EU rendelet és az irányelv végrehajtásával kapcsolatos kérdésekben. Továbbá közreműködik a nemzetközi könyvvizsgálati standardok technikai vizsgálatában - ideértve azok kidolgozásának folyamatait is - az uniós szinten történő elfogadásuk céljából. Közreműködik a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó egységek jogszabály szerint engedélyezett könyvvizsgálói vagy könyvvizsgáló cégei, illetve ezek hálózatai felett gyakorolt felügyelettel kapcsolatos együttműködési mechanizmusok javításában.

A CEAOB létrehozott egy inspekciós adatbázist, melyben rögzítik az ellenőrök a minőségellenőrzések során feltárt hiányosságokat. A hatóság is csatlakozott a CEAOB tagjai által közösen működtetett inspekciós adatbázishoz, melyben 28 európai ország közfelügyeleti szervezete nyújt információt a helyi közfelügyeleti minőségellenőrzések során tapasztalt hiányosságokról.

A Független Könyvvizsgálati Szabályozók Nemzetközi Fóruma (IFIAR) az öt kontinens országai által létrehozott közfelügyeleti testületek nemzetközi fóruma, amelynek célja a tagszervezetek közötti együttműködés elősegítése, valamint a könyvvizsgálat színvonalának növelése. Az IFIAR 2017-ben átalakult és önálló jogalanyisággal rendelkező szervezet lett annak érdekében, hogy szervezettebben és hatékonyabban tudjon részt venni a könyvvizsgálat szabályozás fejlesztésében. Az IFIAR célja, hogy a tagállamok megoszthassák tapasztalataikat a feltárt könyvvizsgálati hiányosságokról és akár globálisan kezelhessenek egy-egy felmerülő problémát.

Az IFIAR évente egy plenáris ülést tart, valamint minőségellenőrzési és szankcionálási workshopot szervez. Ezeken az üléseken a közfelügyeleti hatóság aktívan részt vesz és alkalmazza az ott elsajátított tapasztalatokat.

A közfelügyeleti hatóság tagja az IFIAR Small Regulator munkacsoportjának, amelynek célja, hogy a kisebb létszámmal rendelkező közfelügyeleti hatóságok megoldásokat találjanak e hatóságok minőségellenőri csoportjainak közös problémáira.

A könyvvizsgálat – a számvittel együtt - olyan terület, amely jellemzően nem hazai, hanem nemzetközi szinten szabályozott. A könyvvizsgálat alapját az IFAC által elfogadott nemzetközi könyvvizsgálati standardok (ISA) adják, amelyek betartása a minőségellenőrzés tárgya.

A közfelügyeleti hatóság munkatársainak mind a nemzetközi könyvvizsgálói standardokat, mind az uniós előírásokat naprakészen kell ismerniük ahhoz, hogy azok betartását ellenőrizhessék. Ezt a tudást részben a fenti szervezetek munkájában való részvétellel tudják megszerezni. Az egyes országok közfelügyeleti hatóságainak munkatársaival kialakított szoros munkakapcsolat pedig közvetlenül is segíti a hatóság munkáját, hiszen a külföldi szabályozás és gyakorlat ismerete megfelelő kiindulópontot jelenthet a saját tevékenysége során.